

Naturvårdsprogram för Bengtsfors kommun

Bilaga 3. Åtgärdsplan

Antaget av Kommunfullmäktige 2013-09-04 § 94

Skogsklocka, en ansvarsart för Bengtsfors kommun. © Foto: Claes Kannesten

Dalslandskommunernas
Kommunalförbund

BENGTSFORS
KOMMUN

Nedan följer kommunens åtgärdsplan i form av en tabell med åtgärder. Åtgärdsplanen är ett led i att försöka uppfylla de kommunala och statliga miljömålen. Åtgärderna involverar på några punkter också andra aktörer än Bengtsfors kommun och Dalslands miljökontor. Åtgärderna kopplas till kommunala respektive nationella miljömål, se de två kolumnerna till höger. Det finns följande 7 kommunala miljömål:

- A. Naturmiljöer och strövområden ska utvecklas för att främja en aktiv och meningsfull fritid.**
- B. Kunskapen om Bengtsfors natur och dess värden ska öka.**
- C. Bengtsfors kommun ska vara ett föredöme i naturvårdshänseende vid skötseln av kommunens mark. Naturvård, friluftsliv och rekreation ska vara prioriterat.**
- D. De av kommunen utsedda ansvarsarterna (strömstare, mindre hackspett, flodpärlmussla, öring, aspfjäril och skogsklocka) ska stärkas i sina bestånd**
- E. Naturmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden bör bevaras.**
- F. Det rena vattnet i kommunens sjöar och vattendrag som har stort värde för friluftslivet, som livsmiljö och som dricksvatten ska säkerställas för framtiden.**
- G. Odlingsmarkerna i kommunen bör brukas på ett sådant sätt att landskapsbild, biologisk mångfald och jordbrukets kulturarv bevaras för kommande generationer.**

De 8 nationella miljömålen som berör naturvärden är följande:

- 3. Bara naturlig försurning
- 7. Ingen övergödning
- 8. Levande sjöar och vattendrag
- 11. Myllrande våtmarker
- 12. Levande skogar
- 13. Ett rikt odlingslandskap
- 15. God bebyggd miljö
- 16. Ett rikt växt- och djurliv.

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
	Kunskap och infor- mation			B	
1	Information om naturvård på kommunens hemsida: - Naturinformation till allmänheten om utflyktsmål, naturreservat, vandringsleder, ”Vackra byars väg” m.m. - Kalendarium över naturhändelser under (material från bl a Västkuststiftelsen, privata naturguider och Natur på Dal som utges av ideella naturvärden). - Information om de utsedda ansvarsarterna (strömstare, mindre hackspett, flodpärlmussla, öring, aspfjäril och skogsklocka). - Information om kommunens naturvårdsarbete med länk till naturvårdsprogrammet i pdf. - Information om Kometprojektet i Dalsland där markägare kan anmäla intresse av att bilda biotopskydd / naturreservat / naturvårdsavtal på egen mark, om den har höga naturvärden. - Information med länkar till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen om bidrag till naturvårdsåtgärder.	Kommunens hemsidesansvarig får material från Dalslands miljökontor alternativt länkas till www.dalsland.se	2014 Varje vår med start 2013 2014 2013 2013 2013	B, D och E	3, 7, 8, 11, 12, 13, 15 och 16.

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
2	Tryckt naturinformation ”Vackra byars väg” till turistbyrån.	Kommunstyrelsen, samfinansieras med Melleruds kommun (5000 exemplar kos- tar exempelvis cirka 8 000 kr)	2013	B	8, 11, 12, 13, 15 och 16.
3	Förstudie pågår, leder eventuellt fram till nytt LONA-projekt: ” Gemen- sam vägledning till natu- ren o besöksvärda områ- den i Dalsland ” med kar- tor, i digital och skriftlig form. (Kant- o vandrings- leder är viktiga.)	Ett samarbetsprojekt mellan kommunerna, Dalslandskommuner- nas kommunalför- bund och Dalslands Turist AB	2014- 2016 om stöd bevil- jas	B	8, 11, 12, 13, 15 och 16.
4	Kompetenshöjning i na- turvård säkerställs för per- sonal som arbetar med skötsel av kommunal mark. Kommunens personal som sköter särskilt skyddsvärda träd erbjuds årlig utbild- ning via Länsstyrelsen.	Tekniska området och Arbetsmarknads- enheten Tekniska området och Arbetsmarknads- enheten	Fortlö- pande 2012- 2016	B	15 och 16
5	Enligt överenskommelse informerar Skogsstyrelsen om skog och naturvård för elever, på plats i komm- unens befintliga tre skol- skogar i Dals Långed, i Bengtsfors och i Skåpa- fors. Informera nya lärare och andra skolor att de kan använda dessa.	Utbildningschefen Skolskogarna sköts av Arbetsmarknads- enheten enligt skogs- bruksplanen och sär- skilt avtal med Skogsstyrelsen	Fortlö- pande	A, B och C	12 och 15

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
	Hållbar planering, underhåll och inköp			A, B, C, D och E	
6	Kommunal skogsmark är certifierad med både FSC och PEFC. Skogen sköts enligt ” Grön skogsbruksplan ” där uppgradering pågick 2013. Kommunal skog är tätortsnära och sköts i princip utan kalhuggning.	Arbetsmarknadsenheten	Fortlöpande med start 2013	A, C, D och E	11, 12, 15 och 16.
7	Grönskötselplan tas fram för skötseln av träd och buskar på kommunal park- och naturmark, i alla tätorterna. Efter antagande sker skötseln enligt denna plan, men det kräver ingen mer tid än idag.	Tekniska området Enligt beslutad ansvarsfördelning mellan Tekniska området och Arbetsmarknadsenheten	2014	A och C	15 och 16
8	En träddepå finns sedan 1997 på Karls Gärde och en till träddepå skapas nära Bengtsfors, dit nedtagna äldre träd och träddelar förs som inte får ligga kvar på platsen de växte, detta för att gynna biologisk mångfald.	Arbetsmarknadsenheten	2015	C och D	12, 15 och 16

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
9	Dalslands miljökontor ska vara aktiva i arbetet i Dalslands kanals, Gullmars och Dalbergså/ Holmsåns vattenråd. Vattenråden bör vara drivande i att föreslå biotopförbättringar och konkreta åtgärder (utöver kommunens redan beslutade och självklara åtaganden som VA-plan och avloppsåtgärder).	Dalslands miljökontor	Fortlöpande	A, B, D och F	7,8 och 16
10	Kalkningen fortsätter enligt den regionala kalkningsplanen.	Dalslands miljökontor med statligt stöd från Länsstyrelsen.	Årligen sommar/höst	F och D	3, 8, 11, 12 och 16.
11	Det kommunala naturreservatet Ösan sköts enligt skötselplanen. Öka tillgängligheten vid Höljerudsforsarnas naturreservat genom skyltning och P-plats, ordnas av kommunen som är skötselansvarig, i samråd med Länsstyrelsen och övriga markägare.	Arbetsmarknadsenheten Samhällsbyggnadsenheten och Arbetsmarknadsenheten	Fortlöpande 2013-2014	A, B, C, D och E	11, 12, 15 och 16

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
12	Pågående tre LONA – projekt som omfattar Bengtsfors och övriga Dalsland, fullföljs; 1. Värna skyddsvärda träd. Information till markägare om skyddsvärda träd och om hur de kan bevaras. (Informationsfolder tas fram 2013 inom projektet) 2. Inventering av skyddsvärda träd. 3. Insådd av vilda blommor.	Dalslands miljökontor Dalslands miljökontor och Naturskyddsföreningen Dalslands miljökontor och Tekniska området	2014 2013-2014 2013-2014	A, B, C, D och E	15 och 16

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
13	Arbeta för långsiktig lösning av underhåll och skötsel av befintliga vandringsleder, vilket innebär följande 5 leder: a) Pilgrimsleden röjd senast 2011-2012, går delvis i kommunen. b) Vandringsled från Bengtsfors till Gustavsfors, ca 3,5 mil, med fortsättning i Vammerviksleden 5 km. c) Torrskogsleden, 2,6 mil. d) Vandringsled Brända Berget, 11 km, runt Höljerudsforsarna. e) Lysetjärns vandringsled, 5 km, Gammelgården förbi Lysetjärns kolmila. Ta upp till diskussion att binda samman vandringsleder; t ex en ny vandringsled från Bengtsfors via Laxarby till Edsleskog, som där ansluter Pilgrimsleden till Mellerud och Storspåret till Åmål.	Kommunstyrelsen i samråd med andra aktörer Dalsland Turism AB, ideella föreningar, Arbetsmarknadsenheten, Leader m fl	2014	A, B och C	12 och 15
14	Samråd om åtgärder för att minska nedskräpning (i första hand på kommunägd mark).	Tekniska området och Dalslands miljökontor	2014	C	15
15	Ökade inköp av ekologiska livsmedel . I den politiskt antagna livsmedelspolicyn står ”inköp av ökad andel ekologiskt” och att ”Bengtsfors kommun ska ange procenttal för ekologiskt”.	Kommunstyrelsen anger procenttal och eventuellt stöd. Verkställs av inköpsansvariga på tillagningsköken i samråd med kostchefen.	Fortlöpande	F och G	13, 16 och 7

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
16	Vid inköp av flis/pellets ställs krav på att det inte kommer från naturvärdes-träd, inte heller från gamla, grova, ihåliga, murkna träd eller träd som står döda.	Tekniska området	Fortlöpande	E	12 och 16
17	Riktlinjer för hänsyn till naturvärden i planer och beslut följs enligt bilaga 2	Samhällsbyggnads- enheten	Fr o m 2013	C och E	11, 12, 13, 15, och 16
	Nya naturvårdspro- jekt			D och E	
18	Samarbetskampanj om siktröjning o fler paus- platser vid vackra partier av landsvägar utmed sjö- ar/vattendrag. Nytryck av broschyr om siktröjning. Kommunen tar också initi- ativ till samråd med berör- da markägare och skogs- styrelsen om tätortsnära skog . Ett syfte är att gallra bort gran och främja löv och gamla grova träd.	Kommunstyrelsen kontaktar Trafikver- ket, Skogsstyrelsen, Leader och privata markägare	2015- 2017	A	8, 15 och 16
19	Eventuellt skapande av fler våtmarker på kom- munal mark, vilket bl a gynnar den biologiska mångfalden. Våtmarker fångar också näring.	Kommunstyrelsen och Arbetsmarknads- enheten	2015	E och F samt ev G	7, 11 och 16
20	Genomgång med länssty- relsen av nationella åt- gärdsprogram för rikt växt- och djurliv som berör Dalsland.	Dalslands miljökon- tor	2014	E	12 och 16

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
21	Medverka i åtgärder som i huvudsak finansieras med statliga eller EU-medel för återställning och förbättring av biotoper t ex lägga ut sten, utsättning av djur och växter, ta bort vandringshinder och anlägga fiskvägar.	Berörda fiskevårdsområden tar initiativ eller Länsstyrelsens vattenvårdsenhet. Dalslands miljökontor medverkar/ansöker om stöd.	Fortlöpande	E och F	8 och 16
	Naturinventeringar			B och ev D	
22	Samråd om behov av inventeringar av kärlväxter/fåglar/mossor /lavar/svampar eller vissa insekter i utvalda områden.	Dalslands miljökontor samråd med Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Dalslands Ornitologiska förening och Dalslands Botaniska förening.	2014	B	11, 12, 13, 15 och 16.
23	Samråd om eventuell inventering av lokalerna för ansvarsarterna: strömstare, mindre hackspett, flodpärlmussla, öring, aspfjäril och skogsklocka. Inventeringarna ska leda till relevanta naturvårdsåtgärder.	Dalslands miljökontor i samråd med Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Skogsdals Naturskyddsförening, Dalslands Ornitologiska förening och Dalslands Botaniska förening.	2014-2016	D	8, 12, 13, 15 och 16.

	ÅTGÄRD	HUVUDANSVARIG	T I D P L A N	ANKNYT- NING TILL KOM- MUNALT MILJÖ- MÅL	ANKNYT- NING TILL NATIO- NELLT MILJÖ- MÅL
24	Uppdatering av Ängs- och betesmarksinventeringen. Den senaste ängs- och betesmarksinventeringen från 2002-2004 sammanförs med uppgifter om utbetalade miljöersättningar för ängs- och betesmarker, till ett nytt skikt, varefter klassning sker i klasserna 1-3, enligt ny metodik som tagits fram i arbetet med Färge-landa naturvårdsprogram.	Dalslands miljökon- tor i samarbete med Samhällsbyggnads- enheten	2013- 2014		
	Nya områden med naturskydd				
25	Översyn av behovet av långsiktigt skydd för Lunnebomossen (med omgivande myrar) som finns med i Naturvårdsver- kets rapport 5670 april 2007 "Myrskyddsplan för Sverige". Ett litet område SSV om Lunnebomossen, väster om Örletjärnet går in i Bengtsfors kommun. Myrskyddsplanen ska genomföras enligt regi- onalt delmål.	Länsstyrelsen	Enligt Läns- styrel- sens tidplan	E	11, 12 och 16, särskilt delmål 11.2.
26	Undersöka om det finns något område som bör skyddas på kommunal mark. Se punkt 1 om Ko- met-projektet.	Samhällsbyggnads- enheten och Arbets- marknadsenheten	2013- 2014	A, C, D och E	12, 15 och 16

341834